

ken Hjælp de behøve og kunne vente, og jeg tror, at det vil være lidet gunligt at opføre en Hjælp til dem paa Finantsloven for i Aar for netop derved senere at være Herre over at kunne tilbagefalde, begrænse og modificere denne Hjælp, da Fabrikkerne derved ville komme ind under en permanent Usikkerhedstilstand, som virkelig ikke vil være til deres Gavn. — Jeg tror, at vil man gjøre Noget for Fabrikkerne, gjør man rettest i fra ethvert Synspunkt at gjøre det ved denne Lov. Jeg vil meget ønske, at der til 2den Behandling vil fremkomme bestemte Forslag om en saadan Understøttelse til Fabrikkerne; thi det forekommer mig, at saa længe vi kun have at gjøre med løse Antydninger af saadanne mulige Forslag, bevæge vi os paa en temmelig vag Grund, og at Diskussionen vil faae et langt fastere Fod, naar der fremkom bestemte Forslag om, hvad der i saa Henseende skal gjøres. Jeg veed ikke, om dette just skalde kunne opnaas ved at henvise dette Forslag til et Udvalg. Erfaringen fra det andet Thing taler for saa vidt derimod, som den viser, at Udvalgets Undersøgelse der ikke har ført til Opstillingen af saadanne Forslag. Jeg tror, at det vil være nok saa heldigt, om de Herrer, der interessere sig for denne Sag, underhaanden ville enes om at stille Forslag til 2den Behandling. Det vil da være muligt, hvis man anfaa det for hensigtsmæssigt, at standse Behandlingen og henvise Sagen til et Udvalg.

Hvad imidlertid selve Spørgsmaalet angaar, om der skal ydes Fabrikkerne en saadan Stats-hjælp af den ene eller af den anden Art og af det ene eller af det andet Omfang, saa tiltaar jeg, at Spørgsmaalet i Dieblicket ikke staar ubetinget klart for mig, men jeg ønskede gjerne at hjerne forskjellige efter min Mening uøvedkom-mende Betragtninger, som ere gjorte gjældende i denne Sag. — Det er en Selvsølg, at det maa anses for meget betragteligt, om de betydelige Kapitaler, der ere anbragte i dette Foretagende, skalde gaa helt tabt, og om den ualmindelige Dygtighed og Indsigt, hvormed dette Foretagende er indledet, i Stedet for at faae en passende Løn, kun skalde lede til de Paagjældendes Ruin. Jeg har personlig en saa stor Interesse for dette Foretagende og en saa stor perso. lig Sympathi for de Paagjældende som Nogen her i denne Sal, men jeg tror, at disse Hensyn ingenlunde kunne være af nogen afgjørende Betydning; thi der er jo mangfoldige andre Tilfælde, hvor akkurat det Samme kunde gjøres gjældende; der er jo des-værrer i Dieblicket Fabrikforetagender nok, der have at kæmpe med overordentlige Vanstigeligheder, og til Fordel for hvilke akkurat det Samme kunde gjøres gjældende, uden at der, saa vidt jeg tror, kan være Tale om, at man vil komme dem til Hjælp paa lignende Maade. Der er endvidere henvist til den Betydning, som disse Fabrikker have for Arbejderne. De Udtalelser, der i saa Hens-

seende ere fremkomne i modsat Retning, vidne om, at ogsaa meget forskjellige Betragtninger herom kunne gjøres gjældende. For mig stiller det sig ingenlunde som noget Afgjort, at disse Fabrikker have en saa ubetinget gunlig Indfly-delse paa Arbejderforholdene. Det tror jeg vel vil kunne siges i Almindelighed, at enhver ny Fabrik, der oprettes i Dieblicket, fremkalder en stærkere Efterspørgsel efter Arbeidskraft og bidra-ger til at hæve Lønnen, men Spørgsmaalet bli-ver, om ikke denne stærkere Efterspørgsel efter Ar-beidskraft ogsaa senere vil fremkalde et tilsvarende større Udbud af Arbeidskraft, og om denne Løs-ten af Arbeidslønnen saaledes vil blive perman-ent. Det er et vanskeligt Spørgsmaal at be-svare, men jeg tror i det Hele taget, at dersom vi gjøre dette til det Afgjørende, blive vi bragte langt videre, end vi ønske at gaa; thi det gjæl-der saa godt som i alle Tilfælde, at, hvor alt be-staaende Fabrikker komme til at kæmpe med Van-stigeligheder, som ikke kunne overvindes, saa at de maa neblægges, vil det være høist sørgeligt for den paagjældende Arbejderbefolkning. Skulle vi da komme de paagjældende Fabrikker til Hjælp, tror jeg, at det vil drage Konsekventer efter sig, som man neppe vil være tilbøjelig til at gaa ind paa. Man har endvidere henvist til den Betyd-ning, det vil have for Landet, og det er en Be-tragtning, som navnlig er kommen frem i det an-det Thing, om Landet selv kunde forsyne sig med Sukker og selv producere, hvad det i saa Hens- seende behøver. Man har opstillet Beregninger om, at naar vi selv producerede de 48 Millioner Pund Sukker, som vi aarlig forbruge, vilde det være en ren Gevinst af 12 Millioner Kr. om Aaret, og man har anstillet videre Be-regninger over, hvoreledes denne Indtægt vilde komme de forskjellige Klasser til Gode. Jeg skal ikke opholde mig ved denne Beregning, som der nok kunde gjøres forskjellige Bemærkninger ved, men skal kun gjøre gjældende, at det jo vilde kunne føre Sagen langt videre. Med lige saa god Føje kunde man sige, at hvis vi selv kunde producere alle de Manufakturvarer, som vi bruge, og for hvis Indførsel vi aarlig udgive 40 Milli-oner, vilde det være en lige saa stor Indtægt og Besparelse for Landet og saa fremdeles; men jeg tror, at hele denne Betragtning i væsentlig Grad er urigtig. Det er en lignende Betragtning, som man har set komme frem i Tydskland, idet der i disse Dage er fremkommet en lille Notits derom efter et eller andet tydsk Tidsskrift, en Be-tragtning om, hvilken Rigdom Landet har for-skaffet sig ved selv at producere sit Sukker. Det er gjort gjældende, at Tydskland ved i 14 Aar at producere for mellem 16 og 17 Millioner Mark Sukker har beriget Landet med mellem 130—150 Millioner Mark om Aaret. Paa en vis Maade er Beregningen rigtig, men det er en Selvsølg, at dersom man havde anvendt den